ויליף סוף הקדש מתחילת הקדש מה תחילת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך (א) ר' יהודה האי ואם המר ימיר מאי עביד ליה לרבות את האשה וכדתניא [א] לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא (א) לשון זכר שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו (ב) אשה מנין (ב) ת"ל ואם המר ימיר לרבות את האשה ולר"מ אשה מנא ליה נפקא ליה (ג) מואם ור' יהודה ואם לא דריש ובין ר"מ ובין ר' יהודה טעמא דרבי קרא לאשה הא לא רבייה קרא ה"א כי עבדא תמורה לא לקיא (ג) והאמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי רבי ישמעאל [1] איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה (ד) איצטריך מהו דתימא ה"מ עונש דשוה בין ביחיד בין בצבור אבל הכא כיון דעונש שאינה שוה בכל הוא דתנן (ה) (ג) אין הצבור והשותפין עושין תמורה אשה נמי כי עבדא לא לקיא קמ"ל: בעי רמי בר חמא קטן מהו (ו) (ז) שימיר היכי דמי אילימא בקטן שלא הגיע לעונת נדרים (ח) לא תיבעי לך דכיון (ט) אקדושי לא אקדיש אמורי ממיר אלא כי קמבעיא ליה בקטן (א) שהגיע לעונת נדרים מי אמרינן (י) כיון דאמר מר איש מה ת"ל [2] כי יפליא נדר (ב) לרבות (ד) (יא) מופלא הסמוך לאיש דקדשו קדוש מדאקדושי מקדיש אמורי נמי ממיר או דלמא כיון דלאו בר עונשין הוא בתמורה לא (יב) מיתפיס (ב) אם תימצי לומר קטן עביד תמורה דהא אתי לכלל עונשין (ה) עובד כוכבים מהו שימיר מי אמרת מדאקדושי מקדיש (יג) דתניא (ו) איש איש מה תלמוד לומר איש איש (ג) לרבות את העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל אמורי נמי ממיר או דלמא כיון דלא אתי לכלל עונשין כי עביד תמורה לא קדשה: אמר רבא ת"ש (ז) דתניא קדשי עובדי כוכבים (ד) לא נהנין ולא מועלין (ה) ואין חייבין עליהם משום פיגול נותר וטמא (ו) ואין עושין תמורה (ז) ואין מביאין (עליהם) נסכים אבל קרבנו טעון נסכים דברי ר"ש א"ר יוסי בכולן אני רואה להחמיר (ח) בד"א בקדשי מזבח (ח) אבל בקדשי בדק הבית מועלין בהן קתני מיהא אין עושין תמורה (יד) ורמי בר חמא בהקדיש עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים לא קמיבעיא לי [ב] כי קמיבעיא לי בהקדיש עובד כוכבים ומתכפר (טו) בישראל בתר מקדיש אזלינן או בתר מתכפר אזלינן תיפשוט ליה מדר' אבהו (ט) דא"ר אבהו א"ר יוחנן (ט) המקדיש מוסיף חומש (י) ומתכפר עושה תמורה והתורם משלו על

הכי גרסינן **ויליף סוף הקדש מתחלת הקדש כו': את האשה.** שתמורתה תמורה ולקיא משום לאו דלא ימיר [ויקרא כז]: **אלא בלשון זכר דכתיב לא יחליפנו.** [שם] דהיינו לשון זכר ולא כתיב לא תחליפנו דהוי לשון נקבה: (ג) **מה סופנו לרבות כו'.** כלומר מהיכן נלמוד שסופנו לרבות את האשה: **ת"ל ואם המר ימיר.** [שם] (טז) מדכתיב קרא תרי זימני: **ולר' מאיר.** דאיצטריך ליה ואם המר ימיר לרבות יורש אשה מנא ליה: **נפקא ליה מוי"ו.** מדמלי למכתב אם המר ימיר וכתיב ואם: **לא לקיא.** (יז) [ג] דאם המירה תמורתה אינה תמורה: ומשני ה"ג הני מילי לאו שיש בו מעשה. בהני עונשין שוין זה לזה דכתיב אשר יעשו (י) דמשמע עונשין שיש בהן מעשה כגון חילול שבת ושאר איסורים שיש בהן מעשה אבל (יח) לאו שאין בו מעשה כגון תמורה דבדיבורא תליא מילתא אימא לא תילקי קמ"ל: ל"א (ד) כתוב בספרים **הני מילי עונש דשוה בין ביחיד בין בצבור.** בהאי עונש הוא דהושוו זה לזה אבל הכא בתמורה (יט) אין צבור (כ) עושין תמורה כדאמרינן באידך פירקין (דף יג.) וקא מפיק ליה ממעשר: **שלא הגיע לעונת נדרים.** כגון דהוי פחות מי"ב שנה דהכי אמרינן במסכת נזיר (דף סב.) איש כי יפליא מה ת"ל דהכי מצי למכתב איש כי ידור נדר אלא לרבות מופלא הסמוך לאיש כגון בן י"ב שנה דכיון שיודע להפלות לשם מי נדר ולשם מי הקדיש נדרו נדר והקדשו הקדש פחות מכן אפי' (כא) ידע למי נדר ולמי הקדיש אין בדבריו כלום יותר על כן כגון בן י"ג שנה אע"פ שאינו יודע לשם מי הפליא הוו מעשיו מעשה: **אקדושי לא מקדיש.** כדפרישית לעיל דאין בדבריו כלום: **אמורי מימר.** בתמיה כי היכי דלילקי (כב): **שהגיע לעונת נדרים.** דהוי בן י"ב שנה דקאמרינן התם (ק) דנדריו נבדקין ואם יודע לשם מי הפליא הוו מעשיו מעשה ואי לא לא: **דלאו בר עונשין הוא.** עד י"ג שנה: **לא מיתפיס.** בה תמורה דכתיב לא יחליפנו ולא ימיר אותו והיה הוא ותמורתו כלומר (כג) מאן דאיתיה בכלל לא יחליפנו ולא ימיר כגון בר עונשין איתיה נמי בכלל והיה הוא ותמורתו יהיה קדש דמתפיס בתמורה לאפוקי קטן דלאו בר עונשין הוא: **ואפילו אם תמצא לומר קטן עביד תמורה כו'.** רבותא אתא לאשמועינן ולא משום דאיתיה הכי: **מדאקדושי מקדיש.** דהא (כד) מרבינן במנחות (עג:) איש איש (כה) מבני ישראל אשר יקריב קרבנו [ויקרא כב] ואמרינן מה ת"ל איש איש לרבות עובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות כישראל: **דלא אתי לכלל עונשין.** דעובד כוכבים לא לקי לעולם אבל קטן אתי לכלל עונשין כשהוא בן י"ג שנה ויום אחד: **לא נהנין ולא מועלין.** שאם נהנה מהן לא מייתי קרבן מעילה דלא דיינינן ליה כשאר קדשים שההנהה מהן מעל משום דלא אסור בהנאה אלא מדרבנן כדלקמן [ג.]: **ואין חייבין עליהן** (ל) (כו) **כו'.** כדמסיק לקמן [שם]: **ואין מביאין כו'** ה"ג **ואין מביאין נסכים** ול"ג **עליהן.** והכי (כז) פירושא דאין מביאין נסכים של עובדי כוכבים בפני עצמן כישראל שמתנדב נסכין בפני עצמן אבל בהדי קרבנו מביאין כדאמרינן [ד] במסכת שקלים (פ"ז מ"ו) שזו אחת מן התקנות שתיקנו ב"ד דעובד כוכבים ששלח עולתו ודמי נסכיהן ממדינת הים מקבלין הימנו [ה] אבל קרבנו ודאי טעון נסכים דבהדי קרבנו מביא נסכים: **בכולן רואה אני להחמיר.** דלא נהנין ומועלין וחייבין עליהן משום פגול נותר וטמא כשאר קדשים חוץ מן הנסכים דודאי אין מביאין: **בד"א.** לעיל קמהדר ואמילתיה דת"ק וה"ק בד"א דקאמר תנא קמא (כח) אינו מועלין בקדשי מזבח של עובד כוכבים: **אבל בקדשי בדק הבית.** שהקדישו עובד כוכבים מועלין ובמסכת זבחים מפרש טעמא בפ' ב"ש (דף מה.) ואית דגרסי לה נמי לקמן (מ) הכא בתמורה: **קתני מיהא.** דקדשי עובדי כוכבים אינן עושין תמורה ותיפשוט מהא: (כט) **אמר לו בהקדש עובדי כוכבים.** כלומר אי משום הא לא איריא דמהכא ליכא למיפשט כלל דהיכא דהקדיש עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים שהפרישו לצורך כפרת עצמו: **לא קמיבעיא לי.** דאין הקדשו עושה תמורה הואיל ולא אתי לכלל עונשין: **ומתכפר ישראל.** שהפרישו עובד כוכבים לצורך ישראל שיתכפר בו ישראל: **בתר מקדיש אזלינן.** והמקדיש הוי עובד כוכבים דלא אתי לכלל עונשין ואינו עושה תמורה: **או בתר מתכפר.** שהוא ישראל ואיתיה בכלל מלקות: ה"ג [ו] **תיפשוט ליה מהא דאמר ר' אבהו.** לקמן: **המקדיש מוסיף חומש.** שאם רוצה לפדות הקדשו כגון שנפל בו מום יכול לפדותו ומוסיף חומש אבל מימר אינו מוסיף חומש דכתיב אם המקדיש וגו' (ויקרא כז) על הקדש ראשון אתה מוסיף חומש ולא על הקדש שני כגון תמורה: ע"א שאם הקדיש בית או שדה ואתו בעלים לפדותו לא פרקי בלא חומש דכתיב (שם) ואם המקדיש יגאל ויסף חמישיתו אבל אם גאלו אחר לא חייביה רחמנא ליתן חומש: **ומתכפר עושה תמורה.** שאם הפריש ישראל קרבן כדי שיתכפר בו חבירו ישראל ואמר המתכפר זו תחת זו תמורתו תמורה ולוקה דכיון שהופרש לצורכו קרינא ביה קרבנו (י) דבתר המתכפר אזלינן ותיפשוט מהא: **והתורם.** מתבואה שלו על טבלין של חבירו לפוטרו מן המעשרות: (ס) **טובת הנאה שלו.** של תורם שיכול ליתנו לכל כהן שירצה (ע) (אי נמי) (לא) ואם אמר לו ישראל הילך סלע זה ותנה לבן בתי כהן הוי אותו סלע של תורם ולא של (לב) נתרם בשבילו ולא מצי טעין הלה כיון שנתרמה על טבל (לג) שלו נמצא דנותן סלע על של עצמו. הך מילתא דרבי אבהו תלת מילי נינהו: **התם הוא דקאתי** (לד) **מכח ישראל.** שהרי הפרישו ישראל ואהכי אזלינן בתר מתכפר דהוה ליה תחילתו וסופו ביד ישראל דאיתיה בכלל עונשין: הכי גרסינן **אבל הכא הכי קמיבעיא ליה מי בעינן מתחילה ועד סוף דתיקו ברשות מאן דעביד תמורה.** כלומר אבל הכא בהקדיש עובד כוכבים להתכפר ישראל מי בעינן מתחילת הקדש ועד סופו שתעמוד ברשות האדם הראוי לעשות תמורה כגון ישראל והך בהמה כיון דתחילת קדושתה הויא מכח עובד כוכבים אף על גב דהוי המתכפר ישראל אינו עושה תמורה או דילמא כיון דלבסוף אתיא ביד מתכפר וחזי למיעבד תמורה תפסה בה קדושת תמורה. תיקו:

ואין מביאין נסכים. פרש"י ואין מביאין של עובד כוכבים בפני עצמן כישראל שמתנדבין נסכים בפני עצמן אבל בהדי קרבנו מביאין כדאמר במסכת שקלים (דף יא עמוד ד) דזה אחת מן התקנות שהתקינו ב"ד דעובד כוכבים ששלח עולתו ודמי נסכו ממדינת הים שמקבלין ממנו אבל ודאי קרבנו טעון נסכים דבהדי קרבנו (טעון נסכים ו)מביאין נסכים (לה) משל צבור: **במה דברים אמורים בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית מועלין.** פרש"י דאתאן לר"ש ור"י פירש דמסקנא דמילתא דר' יוסי וה"ק רבי יוסי אומר בכולן אני רואה להחמיר והא דקאמר ר"ש אין מועלין בהן בד"א בקדשי מזבח כו' ובתוספתא משמע כפרש"י דאיתא בהדיא אבל בקדשי בדק הבית מודה רבי שמעון (ע): **קתני מיהת אין עושין תמורה.** וא"ת ודילמא לרבי יוסי קבעי דאמר בכולן להחמיר וי"ל דניחא ליה לאוקומי הבעיא אף לר"ש עי"ל דע"כ לרבי יוסי לא אפשר לאוקומי הבעיא דכיון דאית ליה דעושין תמורה דאפילו את"ל דהיינו על ידי ישראל ומבעיא ליה לרמי בר חמא אם העובד כוכבים עצמו אפשר לעשותה הא לא מלית אמרת דע"כ אם ישראל מתפיסה צריך שיאמר העובד כוכבים (פ) כל הרוצה להמיר יבא וימיר ואם העובד כוכבים עצמו אין עושה תמורה היאך אפשר (לו) לעשות עולה:

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה ח:
י ב מיי' פי"א מהלכות נדרים הלכה ד טוש"ע י"ד סימן רלג:
יא ג מיי' פ"ג מהלכות מעה"ק הלכ' ב:
יב ד מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה טו:
יג ה מיי' פי"ח מהלכות פסה"מ הלכה כד:
יד ו מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה ו:
טו ז מיי' פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה ה:
טז ח מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה טו:
יז ט מיי' פ"ז מהלכות ערכין הלכה ב:
יח י מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה ד:

מוסף רש"י

השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה. לאו וכרת, אבל עשה לא הוי עונש, הלכך מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אבל לא תעשה בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא נשים חייבות (יבמות פד:) מכאן שהנשים חייבות על כל לא תעשה שבתורה שהרי עונשן מלקות (פסחים מג.). **מה תלמוד לומר איש איש.** איש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יקריב קרבנו וגו' (חולין יג:). **במה דברים אמורים.** דאין מועלין בקדשי עכו"ם, בקדשי מזבח. משום דגמרינן מעילה חטא חטא מתרומה, מה תרומה אין מיתה נוהגת אלא בתרומת ישראל, דבהדיא כתיב ולא יחללו את קדשי בני ישראל, אף מעילה אינה נוהגת אלא בקדשי ישראל (ערכין ה:). **אבל בקדשי בדק הבית.** קדשי עכו"ם של בדק הבית, מועלין בהן. ומפרש התם (זבחים מה:) מאי טעמא, דכי גמרה מעילה חטא חטא מתרומה דומיא דתרומה דקדושת הגוף, אבל קדושת דמים לא גמרינן מינה (ערכין שם, ועי"ש עוד). **דא"ר אבהו א"ר יוחנן.** שלשה דברים בנותן משלו את חובת חבירו (יומא נ:). **המקדיש מוסיף חומש.** המקדיש בהמתו לצאת בו חבירו חובה שעליו, המקדיש הוי בעלים לענין תוספת חומש, אם הוממה ובא לחללה, אבל אם בא המתכפר לחללה אינו צריך להוסיף חומש, דגבי חומש כתיב (ויקרא כז) ואם המקדיש יגאל וגו' מקדיש ולא מתכפר (יומא שם וכעי"ז זבחים ו.). **ומתכפר עושה תמורה.** דאיהו הוי בעלים דידיה (זבחים שם) אבל המקדיש אם המיר בה אינה תמורה, דאין ממירין בשל אחרים והאי לאו בעלים דידיה הוא (יומא שם). **והתורם משלו.** על כרי של חבירו (זבחים שם).

שינויי נוסחאות

א] אלא בלשון זכר מה סופינו לרבות אשה ת"ל כו' והשאר נמחק. (ש"מ) ב] לפי גירסת רש"י צ"ל מה סופינו לרבות את האשה ת"ל כו' וכ"ה במנחות עג. ע"ש (צ"ק) ג] ליה מוי"ו ור' יהודה וי"ו לא (ש"מ) ד] שבתורה מהו דתימא תיבת איצטריך נמחק. ס"א ה"מ בדבר שיש בו מעשה אבל ממיר דלאו מעשה הוא אימא לא ניחייב אשה קמ"ל. ולר' יוחנן דאמר [לקמן ג.] דבור כעושה מעשה דמי קרא למאי אתא איצטריך מהו דתימא כו' כך הוא גירסא של הספרים של קלף (ש"מ) ה] דתנן הצבור והשותפין אין עושין (ש"מ) ו] שימיר בקטן שלא כו' (צ"ק) ז] מהו שימיר. ס"א שיתפיס בתמורה ותיבת שימיר נמחק (ש"מ) ח] תיבות לא תיבעי לך דכיון נמחק (ש"מ) ט] צ"ל דאקדושי (יעב"ץ) י] מי אמרינן מדאקדושי מקדיש כו' והשאר נמחק (ש"מ) יא] צ"ל מופלא הסמוך לאיש דהקדשו קדש (יעב"ץ) יב] לא קדשה ואפילו אם תמצי לומר (ש"מ) יג] מקדיש אמורי נמי מימר והשאר נמחק (ש"מ) יד] עושין תמורה אמר ליה (אא"ה בתוס' לא הי' הגירסא אמר ליה כי אם אלא בהקדיש) (ש"מ) טו] ומתכפר ישראל בתר מקדיש אזלינן או בתר מתכפר אזלינן הא נמי תפשוט ליה מדר' אבהו אר"י דא"ר אבהו אר"י מקדיש מוסיף חומש (ש"מ) טז] ימיר מדשנייה קרא (ש"מ) יז] לא לקיא דאין תמורתה תמורה ומשני (ש"מ) יח] אבל. גליון לא גרסינן זה דלאו מקלל ומסית דלית בהו מעשה מי לא הוי באשה (ש"מ) יט] בתמורה דצבור אין עושין (ש"מ) כ] הציבור (צ"ק) כא] אפילו יודע למי (ש"מ) כב] כי היכי דלילקי, ע' ח"נ. כג] במאן דאיתיה (ש"מ) כד] דהא אמרינן במנחות (ש"מ) כה] צ"ל מבית (ש"מ) כו] עליהן כדמפיק לקמן (ש"מ) כז] והכי פירושו אין מביאין (ש"מ) כח] צ"ל אין מועלין (יעב"ץ) כט] צ"ל אמר לך וכו' (מצוד"ד) ל] צ"ק מ"ז, לא] אי נמי אם (ש"מ) לב] של הנתרם בשבילו (ש"מ) לג] טבל שלי נמלא. אות ו' נמחק (ש"מ) לד] דקאתי קרבן מכח (ש"מ) לה] נראה למחוק תיבות משל ליבור (רש"ש) לו] עולה נמחק הויו של עולה (ש"מ) גי' צ"ק לעשות שליה, ועי' רש"ש.

מסורת הש"ס

א) [ערכין ג:], ב) סוכה כח. ב"ק טו. קדושין לה. יבמות פד: פסחים מג. נדה מח:, ג) [לקמן יג.], ד) [נזיר סב.], ה) [ע' תו' מנחות ל"ג ע"א ד"ה לפי שכל. (ש"מ)], ו) [שם סב. מנחות עג:] חולין יג:, ז) תוספתא דזבחים פ"ה ה"ד זבחים מה., ח) [ערכין ה:], ט) זבחים ו. לקמן י. [יומא נ: נדרים לו:], י) [במדבר ה], כ) [נדה מה:], ל) [עי' תוס' מנחות דף ע"ג ע"ב. ש"מ]., מ) [דף ג.], נ) [במדבר ו, ועי' לקמן י.], ס) [מכאן שייך לעמ' הבא], ע) [עי' תו' זבחים מ"ה ע"א ד"ה והשותפין. (ש"מ)], פ) [לקמן ט' ע"א.],

* * *

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם לִמְעֹל מַעַל בַּייָ וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא: במדבר ה ו
2. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת לַייָ: ויקרא כז ב

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' ור' יהודה האי ואם: (ב) שם לא מיתפיס ואפי' אם תימצי לומר: (ג) רש"י ד"ה מה סופנו. נ"ב היה גירסא אחרת לפני רש"י ז"ל: (ד) ד"ה ל"א ה"ג וכן כתוב בספרים וכו' כדאמרינן בפירקין כצ"ל ותיבת באידך נמחק:

* * *

הגהות הגר"א

[א] גמ' לפי שכל כו'. גרס"י זכר מה סופינו לרבות את האשה ת"ל. שנאמר לא עד מנין ל"ג וכ"ה בערכין: [ב] שם כי קמיבעיא כו'. ואליבא דר"ש: [ג] רש"י ד"ה לא לקיא דאם. צ"ל ואם: [ד] ד"ה ואין מביאין. כדאמרינן כו' ור"ש קאמר לה התם: [ה] בא"ד הימנו הוא ס"ד: [ו] ד"ה ה"ג תפשוט כו'. הרבה יש לתמוה על שני הפירושים ויותר נראה כמ"ש רש"י בעלמא דקאי על המפריש משלו על של חבירו והשתא שייכי הני תלת מילי אהדדי:

* * *

רבינו גרשום

מה סופינו לרבות את האשה. כלומר מהכא נלמד שסופינו לרבות את האשה שעושה תמורה ת"ל המר ימיר ריבה. ורבנן נפקא להון אשה מואם המר מוי"ו דואם דמיותר דלא צריך למיכתבי: **הני מילי.** דהשוה הכתוב אשה לאיש בעונש דלאו: **דשוה בכל בין ביחיד בין בצבור אבל הכא כיון דלאו שאינו שוה בכל הוא דתנן אין הצבור כו'.** ל"א ס"ד הני מילי דהשוה אשה לאיש בלאו שיש בו מעשה אבל מימר דלאו מעשה הוא אלא דיבור אימא לא תילקי קמ"ל: **שלא הגיע לעונת נדרים.** לי"ב שנים דנדריו נבדקין: **מופלא.** שיודע לשם מי נודר דמצי למימר איש כי ידור נדר בערכך מה ת"ל כי יפליא כו': **מדאקדושי מקדיש.** מופלא הסמוך לאיש דנודר היינו מקדיש: **דתניא איש איש.** אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם לרבות עובדי כוכבים: **קדשי עובדי כוכבים.** זבחים שהעובדי כוכבים מקדישין: **לא נהנין ולא מועלין.** מפרש לקמן: **ואין מביאין עליהם נסכים.** (א) משמע הכא להאי לישנא שהעובדי כוכבים אין מביאין על קרבנן נסכים משלהן. והא דתנן במס' שקלים (פ"ז ה"ג) עובד כוכבים ששילח עולתו ממדינת הים ושילח עמה נסכיה קריבין משלו היינו תקנת' דרבנן דז' דברים התקינו ב"ד וזה אחד מהם ולא מדאורייתא. ולהאי לישנא דכתב ואין מביאין נסכים בפני עצמן היינו דאין מתנדבין להביא נסכין (בפני עצמן) בלא זבח אבל קרבנם טעון נסכים או משלהן או משל צבור דנפיק (ב) מלכל נדריהם כדמפרש בפרק ואלו מנחות (מנחות עג:): **בכולן להחמיר.** דמועלין בהן וחייבין משום פגול כו': **אבל בקדשי בדק הבית מועלין.** דקדשי ה' נינהו **ולרמי בר חמא.** דקא בעי לה קסבר מהכא לא תפשוט דהקדיש עובד כוכבים להתכפר עובד כוכבים לא קא מיבעיא ליה דודאי אין עושין תמורה: **כי קא מבעיא ליה הקדיש עובד כוכבים להתכפר ישראל.** לפטור חובתו של ישראל: **בתר מקדיש אזלינן.** ומקדיש עובד כוכבים הוא ואין עושה תמורה: **או בתר מתכפר.** דישראל הוא אזלינן ועושה תמורה: **מקדיש מוסיף חומש.** כשהוא גואל הקדשו: **ומתכפר עושה תמורה.** אלמא בתר מתכפר אזלינן:

א) ע' בתו' מנחות עג: ד"ה אי דהביאו גרסת רבינו דגרס עליהם עי"ש. ב) ע' במנחות שם דמשמע דבנסכים הבאים עם הזבח לא צריך קרא משום דעולה וכל אבזרהא ע"ש וצ"ע.

שיטה מקובצת

לרבות את האשה. עי' בהשמטות בסוף המסכת: **כי עבדא לא לקיא.** עי' בהשמטות בסוף המסכ': **אלא כי קמבעיא ליה בקטן.** גליון למ"ד דאורייתא דאורייתא ולמ"ד [נדה מו:] דרבנן בעי להחמיר מדרבנן: **או דלמא כיון דלאו בר עונשים.** גליון אע"ג דמשום האי טעמא לא אמרינן דאין הקדשו הקדש היינו טעמא כיון דתמורה הוא לאו שאין בו מעשה ואין שוה בכל משו"ה בסברא גריעא בעלמא ממעטינן הכא ולא ילפי מבעלמא: **ואין חייבין עליהם משום פיגול נותר וטמא.** עי' בהשמטות בסוף המסכת: **בהקדיש עובד כוכבים כו'.** כלומר פשיטא דאין אותו קרבן עושה תמורה. תימה לר' יוסי דאמר קדשי עובד כוכבי' עושה תמורה למה שינה בעייתו משום ת"ש דרבא לימא אליבא דר"ש לא קמבעיא ליה דאין קרבנו עושה תמורה כי קא מבעיא ליה אליבא דר' יוסי דאמר קרבן עובד כוכבי' עושה תמור' אי אמרינן ה"מ (אם) [דוקא] ישראל ממיר בקרבן העובד כוכבי' אבל הוא עצמו כיון דלא אתי לכלל עונש [אינו] ממיר, וי"ל דהא נמי פשיטא לר"י דעובד כוכבים עצמו ממיר דאל"כ איך ממיר ישראל בקרבנו הא אין אדם ממיר בקרבן שאינו שלו אלא ע"כ כשאמר העובד כוכבים מי שרוצה להמיר יביא וימיר ואם הוא אינו יכול להמיר גם אנו לא נוכל להמיר בשביל רשותו דכל מילתא דהוא לא מצי עביד שליחא נמי לא מצי עביד. תוס': רש"י ד"ה **המקדיש מוסיף חומש וכו' כגון תמורה.** גליון לישנא קמא עיקר דללישנא בתרא לא איצטריך ליה ר' אבהו לאשמועינן דמתניתין היא בערכין, ע' לקמן ט ע"ב: